

Susanne Boëtius

Helle Scheele

Spørg psykologerne til råds:

Det lidt for selvbestemmende barn

Mange børnehaver henvender sig om børn, som er lidt for selvbestemmende og som har svært ved at forstå, at alt ikke er til forhandling og at det er de voksne, der bestemmer? Når børnehaven for eksempel vil samle børnegruppen til fælles aktiviteter, går det lidt for selvbestemmende barn måske uroligt, forstyrrende og ukoncentreret omkring og boykotter den fælles aktivitet, imens de andre børn og voksne forsøger at holde fast i aktiviteten. Denne adfærd kan få de voksne på stuen til at føle sig helt inkompetente og magtesløse. De voksne har mange "kampe" med barnet og forsøger på alle måder at overtale barnet til at deltage. Ofte undrer de voksne sig over, hvordan det kan være, at det ellers helt normale, kærlige og omsorgsfulde, måske endda også meget velbegavede og sprogligt dygtige barn ikke kan bringes til at forstå, at han/hun skal deltage i den fælles aktivitet. De lidt for selvbestemmende børn klager ofte over, at der ikke er nogen, der kan lide dem, hvilket nok skyldes, at barnet i løbet af en dag har mange konflikter med de voksne, både i børnehaven og derhjemme. Ofte har forældrene til disse børn nemlig også mange kampe med barnet, hvor de prøver at forhandle og overtale, men hvor det ofte ender i skrig og skrål.

Mange af de lidt for selvbestemmende børn kan på en måde siges at være på et voldsomt overarbejde med selv at skulle definere de overordnede rammer for sin

gøren og laden i og med at barnet hele tiden griber muligheden for at indgå i forhandlinger med de voksne, som i sagens natur er barnet overlegne i argumenter. Det må føles ensomt hele tiden at gå sine egne veje, når man kan se, at de andre børn hygger sig med de voksne under de fælles aktiviteter. Børn lærer mest af at se, hvad de voksne *gør* – ikke hvad de *siger*. Hvis de voksne føler sig inkompetente over for barnet og giver det indtryk af, at alting er til forhandling, kan man ikke forvente barnet i at *prøve* at øve indflydelse, for det er utrygt som 3-6 årig at være i hænderne på "inkompetente voksne". De voksnes barnesyn er afgørende for, hvordan de handler i forhold til børnene. Hvis man f.eks. tænker, at et barn er ude på at "søge grænser", vil man uvilkårligt være optaget af at "markere grænser" (=kamp!) i interventionen overfor barnet. Hvis man tænker, at barnet udforsker/undersøger/tjekker muligheder ud, vil man være mere tilbøjelig til at anerkende barnets nysgerrighed/lære-lyst og guide barnet, når det er ved at begive sig ud i farer eller i risiko for at blive upopulær eller ekskluderet af fællesskabet. For det lidt for selvbestemmende barns vedkommende er dets behov for at "tjekke mulighederne for indflydelse ud" tilsyneladende blevet lidt for anstrengende for alle parter, men det er de voksnes ansvar at "få nedlagt våbne" og afslutte kampen. Det kan barnet ikke selv. De voksne skal ikke "invitere barnet til kamp", men invitere ind i fælles-

skabet. Fortæl og vis barnet kærligt, at det er savnet og at de andre har brug for hans/hendes tilstedeværelse og bidrag under de fælles aktiviteter. Måske kræver det noget afledning, humor, nogle svingture i luften eller at få lov at sidde ved siden af en voksen eller lignende at få barnet tilbage til fællesskabet. Måske skal barnet også have at vide, at de voksne har besluttet sig for, at han/hun nu igen skal have lov at være med i de fælles aktiviteter – blot for at tydeliggøre over for barnet, at de voksne har overtaget ansvaret og vil være garanter for rutinerne. Langt de fleste børn falder til ro, når de overordnede rammer er tydelige og forudsigelige.

Helle Scheele

Spørgsmål til Psykolog-Brevkassen bringes anonymt og kan blive forkortet af redaktionen. I tilfælde af at flere spørgsmål drejer sig om samme emne, vil de blive besvaret under et. Skriv til redaktionen på email: dlo@dlo.dk

Spørgsmål til "Psykolog-Brevkassen" kan indsendes løbende til dlo@dlo.dk